

POSTANOWIENIE

Dnia 9 września 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący)

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

SSA Marek Machnij

w sprawie ze skargi Z. L. o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 23 maja 2007 r., w sprawie z powództwa Powiatowego Urzędu Pracy w P.

przeciwko Z. L.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 9 września 2011 r.,

zażalenia skarżącego na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 14 grudnia 2010 r.,

- 1) **uchyla zaskarżone postanowienie w części obejmującej odrzucenie skargi o wznowienie postępowania z udziałem Powiatu P. i w tym zakresie skargę przekazuje Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego,**
- 2) **oddala zażalenie w pozostałym zakresie.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z 14 grudnia 2010 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z 23 maja 2007 r. Skarga ta została oparta m.in. na przesłance nieważności postępowania z powodu braku zdolności sądowej powoda – Powiatowego Urzędu Pracy w P. (art. 401 pkt 2 k.p.c.), bowiem jako przeciwników procesowych skarżący wskazał Powiatowy Urząd Pracy w P. oraz Powiat P. – Powiatowy Urząd Pracy w P. Sąd Apelacyjny uznał, że skarga o wznowienie postępowania skierowana przeciwko tym podmiotom jest niedopuszczalna. Po pierwsze, Powiatowy Urząd Pracy w P. nie posiada zdolności sądowej, przez co skarga podlega w stosunku do niego odrzuceniu na podstawie art. 406 k.p.c. w zw. z art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c. Po drugie, Powiat P. – Powiatowy Urząd Pracy w P. nie był stroną postępowania, którego wznowienia żąda skarżący, przez co skarga w stosunku do niego nie może zostać wniesiona.

W zażaleniu na postanowienie z 14 grudnia 2010 r., skarżący zarzucił naruszenie art. 406 k.p.c. w zw. z art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c., wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest częściowo zasadne. Trafnie stwierdził Sąd Apelacyjny, że skarga o wznowienie postępowania skierowana przeciwko Powiatowemu Urzędowi Pracy w P., będącemu powiatową jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej jest niedopuszczalna. Brak zdolności sądowej tej jednostki organizacyjnej miał więc charakter pierwotny i nieusuwalny. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym zażalenie podzielił wniosek sformułowany przez Sąd Najwyższy w postanowieniach z 11 marca 2009 r. (I CZ 9/09, niepubl.) oraz 15 stycznia 2010 r. (I CZ 98/09, niepubl.), wydanych w związku z poprzednią skargą Z. L. o wznowienie postępowania, że kwestia zdolności sądowej, stanowiąca przesłankę wznowienia postępowania w oparciu o art. 401 pkt 2 k.p.c., warunkuje także samą dopuszczalność takiej skargi na podstawie art. 199 i art. 1099 w zw. z art. 406 k.p.c. (tak również Sąd Najwyższy w postanowieniu z 3 grudnia 2008 r., V CSK 339/08, OSNC-ZD 2009, nr 3, poz. 79, BSN 2009, nr 2, poz. 13). W efekcie złożenia skargi o wznowienie postępowania nie jest zatem

dopuszczalne wszczęcie postępowania z udziałem takiej struktury organizacyjnej, która zdolności sądowej nie ma i nie miała. Orzeczenie wydane w stosunku do podmiotu pozbawionego zdolności sądowej w sposób pierwotny i nieusuwalny w rażący sposób przeczyłoby podstawowym regułom postępowania cywilnego, w oczywisty sposób naruszając prawo. Funkcjonowanie w obrocie orzeczenia o tak wysokim stopniu wadliwości mogłoby pociągnąć za sobą szereg dalszych ujemnych następstw, zarówno dla interesów prywatnych, jak i interesu publicznego. Postępowanie ze skargi o wznowienie postępowania służby przy tym badaniu, w jakim stopniu na wynik sprawy wpłynęły wady, którymi dotknięte było prawomocnie zakończone postępowanie i usuwaniu skutków tych wadliwości, a nie ich utrwalaniu. W konsekwencji, wznowienie postępowania z uwagi na brak zdolności sądowej strony możliwe jest zasadniczo jedynie w razie uzyskania przez nią zdolności sądowej po uprawomocnieniu się orzeczenia. Sąd Apelacyjny trafnie odrzucił zatem skargę o wznowienie postępowania stosownie do art. 410 § 1 zd. 1 k.p.c., o ile miała ona prowadzić do wznowienia postępowania z udziałem jednostki organizacyjnej pozbawionej zdolności sądowej.

Inaczej ocenić natomiast trzeba zasadność zażalenia co do części rozstrzygnięcia odrzucającego skargę o wznowienie postępowania w stosunku do Powiatu P. Wydanie tego rozstrzygnięcia przez Sąd Apelacyjny z poprzestaniem wyłącznie na argumente, że podmiot ten nie brał udziału w postępowaniu, którego dotyczy skarga o wznowienie postępowania nastąpiło przedwcześnie. Analizę tego problemu wypada zacząć od wskazania, że skarga o wznowienie postępowania złożona została przez pozwanego w sprawie. O tym, w jakim układzie podmiotowym postępowanie ma się toczyć decyduje powód, bo to on identyfikuje strony stosunku prawnego, w relacjach pomiędzy którymi ma istnieć dochodzone w procesie roszczenie. Strony stosunku prawnego, na tle którego powstało roszczenie o zapłatę kwoty dochodzonej od pozwanego w prawomocnie zakończonym postępowaniu oznaczył kierownik jednostki organizacyjnej, z działalnością której związane było roszczenie, a mianowicie kierownik Powiatowego Urzędu Pracy w P. Takie oznaczenie powoda zostało zaakceptowane przez Sądy, przed którymi postępowanie się toczyło, bez wyjaśnienia, czy kierownik Powiatowego Urzędu Pracy w P. dochodzi roszczenie bezpośrednio na rzecz tej

jednostki organizacyjnej czy też na rzecz osoby prawnej, w strukturach której ona działa. Z oświadczenia Powiatowego Urzędu Pracy w P. w odpowiedzi na skargę o wznowienie postępowania z 23 listopada 2010 r. (k. 83) wynika jedynie, że wyrokowi nadana została klauzula wykonalności w stosunku do dłużnika, a aktualnie toczy się postępowanie o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika. Wyrok zasądzający świadczenie został zatem uznany za tytuł egzekucyjny i po zaopatrzeniu klauzulą wykonalności stał się podstawą egzekucji przeciwko samemu dłużnikowi. W postępowaniach klauzulowych oraz w postępowaniu egzekucyjnym kwestia zdolności sądowej wierzyciela ma takie samo znaczenie jak w procesie. Z akt sprawy nie wynika jednak, na czyją rzecz nadana została klauzula wykonalności tytułowi egzekucyjnemu wskazującemu jako uprawnionego Powiatowy Urząd Pracy w P. ani też na czyją rzecz egzekwowane są zasądzone kwoty. Informacje te pozwoliłyby ocenić, czy wierzycielem egzekwującym jest Powiatowy Urząd Pracy w P. czy - pomimo nieprecyzyjnego oznaczenia w tytule egzekucyjnym - Powiat P. W pierwszym przypadku, wobec braku zdolności sądowej tej jednostki organizacyjnej, postępowanie egzekucyjne należałoby umorzyć na podstawie art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c. Wyrok zasądzający świadczenie na rzecz Powiatowego Urzędu Pracy w P. nie korzystałby przy tym z powagi rzeczy osądzonej w stosunku do Powiatu P., który - jako podmiot posiadający zdolność sądową - mógłby raz jeszcze wytoczyć powództwo o zasądzenie należności.

Wywód Sądu Apelacyjnego w zakresie odrzucenia skargi o wznowienie postępowania z udziałem Powiatu P. jest więc niepełny, bo pomija wyjaśnienie okoliczności istotnych dla oceny w jakim faktycznie układzie podmiotowym toczyło się prawomocnie zakończone postępowanie, na czyją rzecz należność została zasądzona i jaki podmiot wierzytelność tę egzekwuje. Ocena możliwości wznowienia postępowania na rzecz Powiatu P. wymagała rozważenia dalej idących konsekwencji wydania prawomocnego wyroku w stosunku do podmiotu pozbawionego zdolności sądowej, w szczególności sposobu prowadzenia postępowania egzekucyjnego, przekładającego się na zakres powagi rzeczy osądzonej.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398¹⁴ i art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzeczono jak w postanowieniu.